

no, da skupnosti usmerijo svoje delo na množičnost in sicer še posebej pri telesni vzgoji in šolskem športu, saj bi lahko s tem ustvarili tudi resnično osnovo za stalno in redno udeleževanje ljudi in občanov v množični telesno kulturni dejavnosti.

Programirati in organizirati bo potrebno redno in načrtno vadbo tako, da bo dostopna in privlačna za kar največje število občanov in delovnih ljudi. Ohraniti in še nadalje razvijati bo potrebno množična tekmovanja v KS in TOZD itd. Skupnost bo poleg naštetega množično telesnokulturno dejavnost manifestirala predvsem z množičnimi tekmovanji in manifestacijami v hoji, tekah, plavanju, smučanju, kolesarjenju in drugimi oblikami.

Da pa bi lahko vse začrtane akcije in želje tudi izpeljali, bo potrebno precejšnje pozornost posvetiti kadrovske problematiki in izgradnji potrebnih objektov za telesno vzgojo, športno rekreacijo in šport.

Sredstva za telesno kulturo so predvsem vlaganja v človeka in zato rezultati ne morejo priti čez noč, ampak v daljšem obdobju, ob vztrajnem in smotrnem delu mnogih ljudi.

OTROŠKO VARSTVO — ZAPOSELE MATERE

Kar zadeva izhodišča za program na področju otroškega varstva v prihodnjem letu, velja predvsem omeniti, da bo potrebno okrepiti družbeno pomoč družinam pri vzdrževanju otroka, tako da bomo razširili krog družin, ki bodo prejemale otroški dodatek in da bomo vzdrževali njegovo realno vrednost.

Manj kot polovica družin, ki živijo v Sloveniji, vzdržuje 85 odstotkov vseh otrok. »Otroški dodatek izplačujemo za 50 odstotkov otrok, starih do 15 let, ker veljavni dohodkovni cenzi ostro izloča upravičene do tega socialnega korektiva. Za izplačilo otroškega dodatka so namenjeni komaj trije odstotki od skupne vsote neto izplačanih osebnih dohodkov...« (Izhodišča za programe in financiranje otroškega varstva v letu 1975 — Zasnove programov samoupravnih interesnih skupnosti s področja skupne porabe za leto 1975, str. 23 2. odstavek). O tem, da je nujno potrebno ukrepati, verjetno ni treba niti izgubljeni besedi!

Poleg tega je potrebno tudi izboljšati varstvo zaposlene matere ob rojstvu otroka, pospešiti je treba urejanje pogojev za organizacijo dnevnega varstva in vzgoje predšolskih otrok in še bi lahko naštevali.

Zato bo potrebno čimprej pregledati potrebe in programiranje razvoja dnevnega varstva in vzgoje predšolskih otrok, sodelovati s starši in z varstvenimi družinami, sprejeti programe za razvoj otroškega varstva, sodelovati s TOZD

zaradi dodatnega združevanja sredstev za uresničitev teh programov — nosilec teh nalog je krajevna skupnost.

Skupnosti otroškega varstva bodo morale zagotoviti izdelavo občinskih programov otroškega varstva v povezavi s krajevnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami, izdelavo investicijskih programov za nove objekte, solidarnostno zbiranje sredstev za investicije in subvencionirane dejavnosti ipd. Zveza skupnosti otroškega varstva pa bo morala izpeljati denarno pomoč družinam, izpeljati podaljšanje porodniškega dopusta in še marsikaj drugega, kar bi omililo ne ravno idealno stanje na tem področju.

POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE — PREMAJHNE POKOJNINE

Značilno za skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja je, da delovni ljudje v njej na podlagi rezultatov minulega dela in po načelih vzajemnosti uresničujejo pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V skupnosti si zagotavlja socialno varnost okoli 716.000 zavarovancev, ki prispevajo sredstva za realizacijo pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Junija letos je bilo v SRS 196.307 upokojevcem — od tega 95.491 starostnih, 50.089 invalidskih, 50.728 družinskih. Tako pride na 3,5 aktivnih zavarovancev en upokojenec. Približno enako razmerje je že nekaj let nazaj, saj je stopnja rasti števila upokojevcem približno enaka stopnji rasti števila zavarovancev. Za prihodnje leto predvidevajo, da bo približno 204.000 upokojevcem in 9.500 užitvalcev drugih denarnih dajatev.

Poprečna starostna pokojnina z varstvenim dodatkom je znašala v prvih sedmih mesecih 1.760,08 din, po povečanju 1. 8. 1974 pa znaša okoli 1.895 dinarjev, poprečje za letošnje leto pa znaša 1.816 dinarjev. Ob predvidevanjih, da bo znašal poprečni osebni dohodek na zaposlenega okoli 2.868 dinarjev, bo znašala v tem letu poprečna starostna pokojnina okoli 63,3 odstotka poprečnega osebnega dohodka, kar je znatno manj kot v lanskem letu (68,5 odstotka).

Ce primerjamo pokojnine v Sloveniji s pokojninami v drugih republikah, vidimo, da so pri nas relativno najnižje, pri čemer pa niti ni upoštevano, da je poprečna pokojninska doba v SRS relativno tudi najdaljša. Povprečno mesečno izplačilo pokojnin na enega užitvalca v primerjavi s poprečnim osebnim dohodkom je znašalo v lanskem letu: v SFRJ 74,8 odstotka, v B'H 76,4, v Črni gori 83,3 odstotka, v Hrvaški 69,7 odstotka, v Makedoniji 72,0 odstotka, v Sloveniji 68,5 odstotka, v Srbiji 30,7 odstotka, v Vovodini 72,5 odstot-

ka in na Kosovem 82,1 odstotka.

Zato je še toliko bolj nujno uskladitvi pokojnin prvega januarja posvetiti vso pozornost. Poleg tega so pred skupnostjo še druge naloge, kot rehabilitacija in zaposlovanje delovnih invalidov itd.

SOCIALNO SKRBTSTVO — 22.000 OTROK V DRUŽBENEM VARSTVU

Dejavnost socialnega skrbstva je bila doslej v celoti odgovornost in skrb družbenopolitičnih skupnosti, s pr.hodnjim letom pa bo prenešana na skupnosti socialnega skrbstva.

Skupnosti socialnega skrbstva naj bi pomenile tudi premik v dejavnosti od pretežno reševanja že nastalih socialnih problemov, ki ga opravlja socialna služba s socialnim delom, k širše zasnovanim, dogovorjenim akcijam vseh dejavnikov za ustvarjanje pogojev za popoln razvoj sleherne osebnosti in s tem za preprečevanje socialnih problemov in odpravljanje njihovih vzrokov.

V programu socialnega skrbstva za leto 1975 lahko bemo, da ima socialno skrbstvo »kot eno izmed področij socialne politike nalogo, da zagotavlja socialno varnost tistim posameznikom, družinam ali skupinam občanov, ki jim varnost zaradi različnih vzrokov ni zagotovljena v drugih sistemih, ali ta ne zadošča. Nezadostnost drugih ukrepov se slej ali prej izrazi kot socialni problem (npr. družine brez stanovanja, nerehabilitirani invalidi itd.), zato je posebna naloga in interes socialnega skrbstva, vplivati na to, da se bodo sprejemali ukrepi za zagotavljanje socialne varnosti, ki bodo v čim večji meri preprečevali nastajanje socialnih problemov. Naloga skupnosti socialnega skrbstva je torej opozoriti druge nosilce socialne politike na posebej ranljive skupine ljudi (socialnorizične grupe) in na potrebne ukrepe za njihovo varstvo, dogovarjati se z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi za skupne ukrepe in akcije. Skupnosti socialnega skrbstva naj bi postale okvir in mesto za dogovarjanje skupnih in usklajevalnih družbenopolitičnih programov.

Kje se lahko zagotavlja socialna varnost? Vsekakor tam, kjer človek živi ali dela. Osnovni okvir socialne varnosti, in s tem tudi socialnega varstva je lahko le organizacija združenega dela in krajevna skupnost. Še posebej moramo izpostaviti delovne organizacije, kjer bo delavec iskal pomoč, ko se bo on sam ali člani njegove družine znašal v težavah. Vendar to ni glavna naloga delovne organizacije, težišče njegovega dela mora biti usmerjeno v izvajanje ukrepov za varstvo tistih skupin delavcev, ki so še posebej izpostavljeni in v preprečevanju socialnih mo-

tenj (alkoholizem, invalidnost, t.i. vozači ipd.).

Kje so delovna področja samoupravne interesne skupnosti socialnega skrbstva? Med prvimi je varstvo otrok in družine, kjer dajejo skupnosti posebno varstvo in pomoč otrokom, ki so prikrajšani za normalno družinsko življenje, otrokom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter vedenjsko in osebnostno motenim otrokom in mladoletnikom. (Po nepopolnih statističnih podatkih je v SR Sloveniji skupno 22.000 otrok pod družbenim varstvom).

Drugo delovno področje so nepopolne družine. Tu gre predvsem za pomoč materam in otrokom, ki so rojeni izven zakonske zveze, obsega pravno in drugo pomoč materam pri ugotavljanju očetovstva, urejanju preživnin ter ureditev življenjskih pogojev, kadar mati ne more sama zagotoviti otroku primernih pogojev za življenje.

Naslednje področje so otroci zdomcev, ki predstavljajo še posebej ogroženo skupino otrok. V prekmurski in podravske regiji je po statistikah 5.930 takšnih otrok, ki imajo enega ali oba starša na delu v tujini.

Pozornost skupnosti bo usmerjena tudi v skrbništvo, takšnih primerov je v SRS okrog 1.000. Poseben primer so tudi otroci, ki so posvojeni, takšnih je okrog 120. Poleg tega je pomembno tudi rejništvo, ki je v Sloveniji popolnoma nadomestilo domsko varstvo za otroke, ki ne morejo živeti pri starših. Takšnih primerov je približno 3.000, starši teh otrok pa so večinoma zaposleni v mestu, medtem ko je večina rejniških družin (obratno) na podeželju.

V Sloveniji pravih socialnih zavodov za otroke sploh nimamo, potrebovali pa bi jih. Predvsem takšnega, ki bi bil sposoben sprejeti mater z novorojenčkom ali pa domzavoda, neke vrste veliko družino, ki bi sprejela v oskrbo mallega otroka in mater.

Pomembno je tudi področje varstva otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (okrog 5 odstotkov rojenih otrok v enem letu — približno 1.400 — je motenih), takšnih je približno 1.700 od 5. do 19. leta. Organizirane obravnave pa jih je deležno le 650!

Ob tem ne bi smeli tudi mimo varstva odraslih, kjer je še posebej pomembno varstvo duševno in telesno prizadetih odraslih ljudi, ki jih je po podatkih v SRS okrog 15.000. Blizu njim so tudi osebe z družbeno negativnim vedenjem — alkoholizem, narkomanija, nasilstva, posilstva, itd. Menimo, da je delo te skupnosti skoroda temeljno za našo igrzbo so'oh.

PREDVSEM GRE ZA LJUDI IN NJIHOVE PRAVICE

V letu 1974 bodo samoupravne interesne skupnosti po oce-

nah razpolagale z 11.428 milijoni dinarjev. Zadnjih nekaj let smo tem dejavnostim dali 18,3 do 18,8 odstotka narodnega dohodka. Z letošnjo resolucijo skupščine SRS o igrzbenoekonomski politiki in z družbenim dogovorom smo točno opredelili naloge in sredstva za to področje.

Od tako imenovane skupne porabe namenimo v republiki za otroško varstvo približno 7 odstotkov, za izobraževanje 23, za kulturo 2 odstotka, za zdravstvo blizu 27 odstotkov, za pokojnine in invalidne 37 odstotkov, za raziskovalno delo 2 odstotka, za telesno kulturo 1,5 odstotka in za zaposlovanje 0,15 odstotka.

V teh okvirih ni bilo zagotovljenih dovolj sredstev za uresničevanje programov v srednjem šolstvu, slab pa je tudi položaj domov za učence in študente. Predvsem pa lahko ugotovimo, da manjka kvalificiranih delavcev in strokovnjakov za proizvodnjo in za izobraževanje in da sedanji sistem izobraževanja ni primeren usposobljen in organiziran, da bi to dosegli.

Slovenija glede tega zelo zaostaja in bodo že v letu 1975 potrebne nekatere širše družbene akcije. Zato je potrebno temu vprašanju posvetiti še posebno pozornost.

Raziskovalni delavci pa bodo le z ustreznejšo organizacijo in usmeritvijo na bistvene naloge našega razvoja prispevali še pomembnejši delež k napredku. V organizacijah združenega dela bi morali ukreniti vse, da bi se bistveno zmanjšalo veliko število nesreč (več kot 50.000 letno), prav tako pa bi moralo biti manj nesreč na cestah, če bomo z razumevanjem izvajali nove varnostne ukrepe.

Z načrtno akcijo moramo tudi omejiti zelo škodljive posledice alkoholizma in dela kjerkoli pod učinkom alkohola. Takšni in podobni ukrepi ali akcije lahko veliko prispevajo k omejevanju skupne porabe na vseh področjih, kjer je poraba preveliko racionalna. Sedaj je predvsem pomembno vsestransko dosledno prizadevanje za intenzifikacijo gospodarjenja v družbenih dejavnostih, kakor v gospodarstvu in s tem tudi kakovost storitev. V bistvu gre za ljudi, njihove pravice v mejah možnosti in za zdravo življenje.

O teh vprašanjih razpravljajo in pripravljajo ukrepe v vseh interesnih skupnostih. Samoupravne interesne skupnosti so že doživele svojo preosnovo na delegatskem načelu in zagotovitvi neposrednega sodelovanja h kakovostnejšemu določanju programov in politike, interesne skupnosti pa je treba za to seveda tudi še usposobiti.

SLAVKO DRLJE

Skozi Center brez ovinkov

Pred kratkim je bila odprta Titova cesta, ki je bila zaradi gradnje kolektorja in podhoda pri Ajdovščini zaprta. Datum odprtja je bil sicer predviden že veliko prej, vendar so se dela iz različnih vzrokov zavlekla. Sedaj je cesta za promet odprta, dela na podhodu pa se bodo še nadaljevala. JM

